

4.2.2.4.

Yaslıkaya, R., & Aslan, F. D. (2023). Küresel Çevre Sorunları Karşısında Türkiye'nin Yüz Yıllık Yaklaşımı. Cumhuriyet, 483-485. Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi.

(Özet Metin Bildiri/Sözlü Sunum)

23. ULUSLARARASI KAMU YÖNETİMİ FORUMU

Cumhuriyet

26-28 Ekim 2023

Bildiri Özeti Kitabı

Editör: Prof. Dr. Hasan YAYLI

Bu Sempozyum TÜBİTAK 2223-B kapsamında desteklenmiştir.

23. ULUSLARARASI KAMU YÖNETİMİ FORUMU (KAYFOR 23)

BİLDİRİ ÖZETLERİ

KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
İKTİSADI VE İDARI BİLİMLER FAKÜLTESİ
SİYASET BİLİMLİ VE KAMU YÖNETİMİ BÖLÜMÜ | 23. ULUSLARARASI
KAMU YÖNETİMİ
FORUMU
KAYFOR 23

“CUMHURİYET”

| 26-28 EKİM 2023 |

📍 HUKUK FAKÜLTESİ KOCATEPE SALONU

⌚ 26 EKİM 2023 - 09:30

AÇILIŞ VE PROTOKOL KONUŞMALARI

PROF.DR. HASAN YAYLI (KAYFOR23 Düzenleme Kurulu Başkanı)

OSMAN TÜRKYILMAZ (Yahşihan Belediye Başkanı)

PROF. DR. ERSAN ASLAN (Kırıkkale Üniversitesi Rektörü)

VALİ MEHMET MAKAS (Kırıkkale Valisi)

AÇILIŞ DERSİ

PROF. DR. RUŞEN KELEŞ - Türkiye'de Yönetim Kültürü ve Kamu Yönetimi

BİLİMSEL PROGRAMA ULAŞMAK
İÇİN QR KODU OKUTUNUZ

KIRIKKALE
ÜNİVERSİTESİ

BU ETKİNLİK TÜBİTAK 2223-B PROGRAMI TARAFINDAN DESTEKLЕНMEKTEDİR.

Kırıkkale Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

kayfor23@kku.edu.tr

kayfor23.kku.edu.tr

/kayfor23

BELEDİYESİ ÖRNEĞİ	477
CUMHURİYETE GİDEN YOLDA MİLLİ MÜCADELE BÜROKRATLARI: SİVAS VALİSİ REŞİT PAŞA	480
KÜRESEL ÇEVRE SORUNLARI KARŞISINDA TÜRKİYE'NİN YÜZ YILLIK YAKLAŞIMI.....	483
DEMOKRATİK SİSTEMLERDE BÜROKRASİ- SİYASET İLİŞKİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	486
2023 YILI MİLLETVEKİLİ SEÇİMLERİ ÜZERİNDEN CUMHURİYETİN 100. YILINDA SEÇMENİN SİYASİ YELPAZEDEKİ YERİ	490
BÜYÜK MİLLET MECLİSİNİN CUMHURİYET ÖNCESİNDEN İDAREYE YÖNELİK DÜZENLEMELERİ.....	494
TÜRKİYE'DE AFET YÖNETİMİNDE 6306 SAYILI AFET RİSKİ ALTINDAKİ ALANLARIN DÖNUŞTÜRÜLMESİ HAKKINDA KANUN'UN YERİ	497
SURIYE GÖÇLERİNİN TÜRKİYE'NİN GÖC VE GÜVENLİK POLİTİKALARINDAKİ YERİ.....	500

KÜRESEL ÇEVRE SORUNLARI KARŞISINDA TÜRKİYE'NİN YÜZ YILLIK YAKLAŞIMI

REFİK YASLIKAYA*

FATMA DUYGU ARSLAN†

Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren bakıldığından, Türkiye'nin yerel ve ulusal düzeyde geliştirdiği çevre politikaları bakımından bütüncül olmayan bir birikime sahip olduğu görülmektedir. Her bir çevre sorununu ayrı ayrı ele alan ve farklı zamanlarda yürürlüğe giren kanunlar ya da kanunların çevre sorunlarına ilişkin bazı hükümleri, çevre konusundaki farkındalığın varlığını doğrulamaktadır. Bununla birlikte bu farkındalığın boyutlarının küresel dünya ile uyumlu hale gelmesi, -küresel dünyanın birkaç adım gerisinden de olsa- uluslararası alanda çevre sorunlarına yönelik ortak kabullerin ilan edildiği 20.yüzyılın son çeyreğine denk gelmektedir. Bu dönemde, yaygın bir biçimde, çevre sorunlarının nitelikleri itibarıyle uluslararası bir boyut kazandığı kabul edilmiş; bu durumla mücadele için ise uluslararası çevre politikaları oluşturma süreci başlamıştır.

Çevre sorunları karşısında uluslararası iş birliğinin ve dayanışmanın gerekliliği ilk olarak 1972 yılında Stockholm'de

gerçekleştirilen Birleşmiş Milletler İnsan Çevresi Konferansı'nda dile getirilmiştir. Konferansta alınan ilke kararlar gereğince Birleşmiş Milletler üyesi ülkelerin kurumsal çevre örgütlenmesi süreci başlamıştır. Bu doğrultuda konferansın, katılımcı ülkelerden biri olan Türkiye özelindeki çıktılarından biri 1973 yılında oluşturulan Çevre Sorunları Koordinasyon Kurulu olmuştur. Bu oluşum, konferansa ve küresel çevre sorunlarına Türkiye tarafından yüklenen anlamlı somut bir çıktısı olarak yorumlanabilir. Ancak bu kurulun çalışmalarını ve müteakip yirmi yılın gelişmelerini dikkate alduğımızda Türkiye'nin, çevre sorunlarının bütüncül bir kamusal örgütülük ile çözümü noktasında bir miktar yavaş hareket ettiğini söyleyebilir. Örneğin Türkiye'de çevre yönetiminin bakanlık düzeyinde örgütlenmesi; bir o kadar da bu örgütlenmenin oturması uzun yıllar almıştır. Bunda, cumhuriyet dönemi itibarıyle sanayiye dayalı kalkınma hedeflerine sahip bir ülke olmanın kalkınma-çevre ikilemini hakkıyla yaşamamıza yol açmasının etkisi yadsınamaz. Bu ikilemin belirgin bir örneği olarak 1992 yılında Rio de Janeiro'da düzenlenen Birleşmiş Milletler

* Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü Kentleşme ve Çevre Sorunları Anabilim Dalı, refik@kku.edu.tr ORCID: 0000-0002-4419-2388

† Ars. Gör. Kırıkkale Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı, fduygu40@yahoo.com, ORCID: 0000-0003-1685-1398

Cevre ve Kalkınma Konferansı'nda imzaya açılan Birleşmiş Milletler **İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi** konusunda Türkiye'nin tutumu ele alınabilir. OECD ülkelerinden biri olması nedeniyle Türkiye, İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi kapsamında gelişmiş ülke olarak değerlendirilerek hem sera gazı emisyonunu düşürmekle yükümlü ülkelerin bulunduğu EK I listesine hem de gelişmekte olan ülkelere teknolojik ve iktisadi yardımla yükümlü ülkelerin olduğu EK II listesine alınımıştır. Ancak 1992'de imzaya açılan İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'ne Türkiye'nin taraf olması 2004 yılını bulmuştur. Bunun nedeni Türkiye'nin uzunca bir süre, sözleşme kapsamında gelişmekte olan ülke olarak değerlendirilme çabası olmuştur. Türkiye, uzun yılları bulan bir uğraşın sonucu olarak 7.Taraflar Konferansı'nda söz konusu sözleşmenin EK II listesinden silinerek EK I'de kalmaya hak kazanmıştır. Konferansta alınan kararla özel durumu kabul edilen Türkiye'nin bu çabası, haklı bir zemine dayanmaktadır. Sanayileşme hedefini sürdürden gelişmekte olan bir ülke olarak Türkiye, mevcut iktisadi gelişimi itibariyle EK II listesinde bulunmaması gereken bir pozisyonu sahiptir. Ayrıca ülkenin sera gazı emisyonları gelişmiş ülke emisyon oranlarıyla

karşılaştırıldığında, Türkiye'nin gelişmiş ülkelerle birlikte değerlendirilmesi, "ortak fakat farklılaştırılmış sorumluluklar" ilkesine aykırı bir durum oluşturmaktadır. Yine benzer kaygılarla Türkiye, çevre sorunlarına ilişkin pek çok uluslararası sözleşme ve protokole taraf olmasına rağmen kirlilik önleme noktasındaki somut hedeflerden kaçınmak ya da politik çıkarlarını öncelемek için uluslararası anlaşmaların bazlarını imzalamamış; bazlarının ise ilgili maddelerine çekinceler koymustur. Ancak kabul edilmelidir ki bu güdüler Türkiye'ye özgü bir nitelik taşımamaktadır. Küresel çevre sorunlarına ilişkin bu yaklaşımı kalkınma-çevre ikilemini yaşayan her ülke sergilemektedir.

Türkiye'nin çevre sorunlarını daha kararlı bir biçimde gündemine almasını gerektiren bir başka gelişme ise AB müzakereleri bağlamında çevre faslinin açılması olmuştur. Faslin 300'den fazla düzenleme gerektirdiği göz önüne alındığında üyelik ve müzakere sürecinin Türkiye açısından zorlaştırcı etkisi göze çarpmaktadır.

Türkiye, coğrafi konumu itibariyle üç tarafı az gelişmiş ülkelerle sarılmış durumdadır. Bununla birlikte gelişmiş Batı ile de komşuluğu bulunmaktadır. Öte yandan gelişmekte olan ülke olmanın doğal bir gereği olarak sanayi

faaliyetlerini ve yatırımlarını geliştirmeye ve arttırmaya ihtiyaç duymaktadır. Tüm bu açılardan bakıldığında Türkiye'nin çevre sorunları karşısında bugüne kadar geliştirdiği ikircikli tutum anlaşılabilir hale gelmektedir. Ancak bu tutumun geçerliliğini sorgulatacak olan küresel çevre sorunlarının günümüz itibarıyle geldiği nokta, Türkiye'yi ikircikli çevre politikalarını terk ederek daha proaktif politikalar geliştirmeye itmektedir/itmeliidir.

Anahtar Kelimeler: küresel çevre sorunları, çevre politikası, kalkınma

TURKEY'S CENTURY-YEAR APPROACH TO GLOBAL ENVIRONMENTAL PROBLEMS

With the beginning of the Republican Era, Türkiye has had a series of environmental policies which have been a fragmented manner at the local and national level. That can be accepted as the sign of environmental sensitivity and awareness to some extent. However, these signs became insufficient at the point that environmental problems have had a global character on the last quarter of twentieth century. After the recognition of environmental problems as global, global environmental policies have started to be made.

International cooperation and solidarity which have been necessitated had firstly

mentioned at the United Nations Human Environment Conference which held in Stockholm in 1972. After this turning point, countries started the process of institutional environmental organization. In this context, Türkiye had also some steps establishing new environmental bases institutionally. On the other hand, this period of institutionalization became a little bit longer and late for Türkiye because of some legitimate reasons. The most eminent one of these reasons was a dilemma that Türkiye experienced. As a country with industry-based development goals, Türkiye has always forced to find a balance between growth and environmental problems. This case also reflected on the attitude of Türkiye about international agreements and protocols regarding global environmental issues. At this point, it must be considered that this case is not intrinsic to Türkiye. This approach to global environmental issues is demonstrated by every country experiencing the development-environment dilemma. Nevertheless, the ongoing approach of Türkiye up this point should be changed due to the global environmental issues' actual picture.

Key Words: global environmental problems, environmental politics, growth